

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LVIII. Quinta ratio: qua ad licite operandum, non sufficit iudicium
quodcumque de licito, sed de eo certum moraliter esse oportet iudicium
ultimò practicum, quo humana proxime & immediate ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

omnem perfectionem finis. Quia diuinus finis melius obtinetur per assensum motivo probabiliori presertim. Sed ex defectu istius melioritatis non arguitur culpa & imprudentia. Quia ad utramque vitandam necesse non est eligere melius, sed sufficit eligere bonum.

704 Verum-enimvero falsissimum est quod finis intellectus hic & nunc, sive in hoc statu abstractiva cognitionis, non sit veritas absoluta, sed veritas ut cognita. Alias intellectus in iudicio de rebus, veritate niti non deberet, quantum in se est, ad hoc ut de rebus, ut sunt, iudicaret. Cujus oppositum ex Philosopho 6. Ethic. tradit S. Thomas c. 2. q. 60. a. 4. his verbis: *In iudicio... de rebus... attenditur... bonum iudicantis, si verè iudicet; vel malum, si falsò. Quia verum est bonum intellectus; falsum autem est malum ipsius, ut dicitur 6. Ethic.* Quodnam verum est bonum intellectus, collige ex illatione quam immediate facit. Et ideo unusquisque debet niti ad hoc, ut de rebus iudicet, prout sunt. Assertio proinde illa Terrilli est contra S. Thomam, & contra Philosophum. Est etiam contra communem omnium sensum. Quia omnes ut malum reputant decipi, sive de rebus aliter quam sunt iudicare. Et in eo falli nolunt, etiam quicumque amant fallere, ait Augustinus Enchirid. 17. Est denique contra rationem. Quia veritas, ut cognita formaliter, nihil est aliud quam cognitio affirmans objectum esse verum. Cognitio verò ut affirmans objectum esse verum, non est finis intellectus. Alias falsitas non esset malum ipsius: cum per falsam cognitionem intellectus finem illum assequatur, veritatem utique ut affirmatam & cognitam, sive cognitionem quâ objectum cognoscitur & affirmatur esse verum. Deus etiam posset esse author erroris & falsitatis, determinando intellectum ad veritatem ut falsò cognitam, sive ad falsam cognitionem, quâ falsum cognoscitur & affirmatur esse verum. Quia unicuique author esse potest assequendi finem suum naturalem, ad illiusque assecutionem, unumquodque determinare. Cum igitur veritas, ut cognita, indifferens sit ad hoc ut cognita sit per cognitionem absolutè veram, vel per cognitionem absolutè falsam, adeoque ut conjungatur cum absoluta veritate, vel cum absoluta falsitate; veritas ut cognita nequit esse finis intellectus, sed veritas absoluta dumtaxat.

CAPUT LVIII.

Quinta ratio: quia, ad licitè operandum, non sufficit iudicium quodcumque de licito; sed de eo certum moraliter esse oportet iudicium ultimò practicum, quo humana proxime & immediate dirigitur operatio. Quam moralem certitudinem habere nequit, qui facit quod sibi probabilius illicitum videtur, quam licitum.

705 Quid ad licitè operandum, iudicium de licito esse debeat moraliter certum,

omnes ferè Probabilistæ consentiunt, paucis exceptis, ut Vasquez 1. 2. disput. 62. a. 2. Francisco de Lugo de consc. c. 3. q. 1. Bresserol. 2. de consc. c. 3. Barone in Scoto defenso 3. Apolog. 7. quos tamen censo voce, & loquendi modo, potius quam re dissentire, si certitudo moralis explicetur, uti eam explicant Philosophus, S. Thomas, S. Antoninus, alique veteres Theologi infra referendi. Quidquid sit, ad licitè operandum requiri iudicium certum, saltem morali certitudine,

706 Probatur 1°. ex Eccli. 37. *Ante omnia verbum verax precedat te, & ante omnem actum consilium stabile.* Ubi, per verbum verax, Glossa in Extrav. Sedes Apostolica Joan. XXII. intelligit iudicium certum & indubitatum. Quia veritas est indubitata rei certitudo. Per consilium quoque stabile, consilium moraliter certum & firmum litteraliter intelligitur. Ut enim Jansenius in eum locum, consilium stabile Sapiens requirit, quo certis rationibus discas, sive in teipso, sive in aliorum consilio, facti tui reddere rationem. Illud namque vocat consilium stabile, quod firmis nititur rationibus. Non enim omne verbum sequendum est, sed quod veritate fulcitur, & firmis rationibus.

2°. ex Apostolo Rom. 14. v. 23. *Omne quod non est ex fide, peccatum est.* Ibi namque per fidem, Apostolus intelligit certam & firmam conscientiam persuasionem, uti constat ex totius capituli contextu, in quo instituit infirmos in fide, sive habentes conscientiam infirmam, circa usum ciborum lege veteri prohibitorum, multaque dicit, quæ à SS. Doctoribus intelliguntur de fide, seu persuasione firma. Nam quod v. 2. ait: *Alius credit edere omnia*, Ambrosius ibi sic vertit: *Alius non dubitat edere omnia.* V. 22. *Tu fidem habes*, Ambrosius ibidem sic exponit: *Tu edis, securus, quia creatura Dei bona est.* Dionysius Carthusianus: *Intra te firmiter credis, omnes cibos per Christum purificatos, seu licitos factos.* Cornelius à Lapide, cum Chryostomo (Apostolum intelligente de eo qui nulla cum hesitatione vescitur) certus & securus es, nihil apud Christianos esse immandum legaliter. Denique hoc quod Apostolus v. 13. ait: *Unusquisque in suo sensu abundet*, Syrus sic vertit: *Quisque in scientia anima sua confirmetur.* Enimvero pro voce latina abundet, textus Græcus habet $\pi\lambda\alpha\sigma\sigma\epsilon\upsilon\sigma\iota\sigma\iota\sigma$, id est (ut Budæus, Erasimus & Varablus vertunt) certus sit, planè persuasus. Quasi dicat Apostolus: *Quisque in sua mente certus esto, & planè persuasus, id quod facit licitum esse.* Ita Cornelius à Lapide.

708 3°. ex solemnibus Augustini effato, canonizato in cap. si quis autem de penit. distinct. 1. *Tene certum, & dimitte incertum.* Tenemur enim, quantum in nobis est, cavere morale periculum faciendi contra legem Dei, iuxta illud Psal. 118. *Tu mandasti, mandata tua custodiri nimis.* Et Deuteron. 26. *Deum precepit tibi, ut facias mandata hæc... ex toto corde tuo, &c.* Eccli. 3. *Qui amat periculum, peri-*

bit in illo. Et ratio est, quia exponere se morali periculo faciendi contra legem Dei, adeoque peccandi, est contra legem divinæ amicitiae, est contra legem prudentiæ, est contra ordinatam sui dilectionem, quæ non permittit ludere cum anima sua, absque necessitate exponendo salutem ipsius incertitudini operationis suæ; sicut non permittit ludere cum corporali vita sua, absque necessitate exponendo eam incertitudini operationis suæ, v. g. summionis poculi, de quo moraliter timet, vel timere debet, ne sit veneno infectum.

709 Quodd autem morale de licito certitudinem habere nequeat, qui facit quod sibi probabilius illicitum videtur, quam licitum, demonstratur 1°. quia non est moraliter certum, immò nec probabilius, sed ad summum probabile (imò ne probabile quidem) quodd licitum sit facere id quod operanti per principia directa videtur probabilius illicitum. Neque enim certum vel probabilius esse potest, cui refragantur tot & tantarum rationum fortissimarum momenta, tot & tantarum autoritatum pondera supra exhibitæ, sacrorum videlicet Oraculorum, Pontificum, Patrum, omnium veterum Theologorum, totque sapientissimorum hujus sæculi Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum, Synodorum, Parochorum, & Doctorum. Quibus omnibus comparatæ autoritates, rationesque Probabilistarum, adeò superantur, ut vix aut ne vix quidem ullius momenti ac ponderis esse videantur.

710 Demonstratur 2°. quia faciens quod sibi videtur probabilius illicitum, nullum habet principium, sive directum, sive reflexum, per quod moraliter possit, quodd hîc & nunc operando non peccet. Neque enim certam ad hoc habet autoritatem, uti proximè vidimus. Neque certam rationem; immò nonnisi rationes leves & sophisticas, & falsas, vel incomparabiliter minoris ponderis, quam sint rationes, quas producimus in contrarium. Quoddque taliter operans nullum habeat principium directum, ipsum moraliter certificans, ipsimet Probabilistæ fatentur, resque ipsa loquitur. Agitur enim de operante secundum opinionem minus probabilem de licito, qualis profectò non est opinio, seu sententia, pro se habens principium directum, reddens ipsam moraliter certam. Quodd etiam non habeat principium reflexum moraliter certificans, partim demonstratum est à cap. 26. ad 32. partim amplius demonstrabitur in subjicienda confutatione rationum, seu principiorum Terilli, quæ vel unica, vel potissima sunt principia reflexa, in quibus fundatur minoris probabilitatis doctrina. Breviterque hîc ostendo. Quia prætersam suam certitudinem Probabilistæ fundant in reflexis hîc principii: *Omne probabile licitum est ac iurum. Quisquis secundum probabilem agit opinionem, agit prudenter, vel agit secundum rectam rationem. Quandocumque probabile est actionem non esse prohibitam,*
Tom. I.

lex eam prohibens (si quæ sit) non est sufficienter promulgata. Quandocumque lex prohibens incerta est, homo est in possessione sua libertatis. Lex non est sufficienter promulgata, quamdiu invincibiliter ignoratur, an sit certò lata. At principiorum istorum, nedum incertitudinem, sed & falsitatem, & improbabilitatem, & nimiam laxitatem demonstravimus à cap. 26. ad 32. demonstratque damnatio istius propositionis tertiæ per Innocentium XI. *Generatim, dum probabilitate, sive intrinsecâ, sive extrinsecâ, quantumvis tenui, modò à probabilitate non exeat, consisti aliquid agimus, semper prudenter agimus.* Ista namque propositio consecutaria est ex reflexis illis Probabilistarum principii, uti ostendimus n. 294. 461. & 462. Certo proinde certius est, eum qui practicè sequitur opinionem probabilem de licito, cognitam ut talem, nullum habere principium, sive directum, sive reflexum, per quod moraliter certificari, immò per quod prudenter judicare queat, quodd hîc operando non peccet.

CAPUT LIX.

Sexta ratio: quia faciens quod sibi videtur probabilius illicitum, non prosequitur veritatem quantum scit & valet. Ad quod Deus, honestas, officium boni Christiani, immò & officium boni viri obligant.

711 Quodd non prosequatur veritatem quantum scit & valet, ratio est, quia solus ille prosequitur veritatem quantum scit & valet, qui non est contentus qualicumque ad eam assequendam conatu, sed ipsius metam certò assequitur, si potest; sin minus, ad eam certitudinemque illius, quam proximè scit & potest, accedit. Sed ad veritatem veritatissimam certitudinem non accedit, quam proximè scit & potest, qui facit quod sibi videtur probabilius illicitum. Quia sciens & volens facit, quod cognoscit probabilius esse, quam non esse contra veritatem divinæ legis, sciens & volens eligit id, cujus honestas sibi videtur remotior à veritate, proximiorque falsitati; dumque opinionem minus probabilem de licito scienter præfert probabiliori de illicito, opinionem remotiorem à certitudine veritatis, præfert opinioni proximius ad eam accedenti. Quantò enim probabilior opinio, tantò proximior certitudini veritatis; ab eaque tantò remotior, quantò minus probabilis, ut per se notum est. Talis proinde non videtur benè affectus erga veritatem, sed videtur excusationem in peccatis querere, sicut ad veritatem benè affectus non esset, si à Deo non peteret notitiam veritatis, sed probabilitatis (ut Terillus fatetur q. 28. de consc. probab. n. 44.) vel solum peteret notitiam probabilitatis minoris de licito, nihil curans probabilitatem majorem de illicito.

Quodd autem Deus obliget hominem ad 712